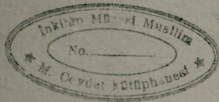

۲ اگستوس ۱۹۱۷

صافی : ۴

برنجی سہ

بکرم محمد علی

علم ، صنعت و اخلاق دار الحقیقتی مجموعہ

تاریخ

سلطان مراد ثالث و قرائچہ الزبابت

دیوان ہایون تدقیقاتی :

بکریکیسی عموماً روم اہل عسکرلہ ائللہ معاونہ سفر ہایونہ حاضر واول جانبہ مقرب اوائللہ اول جانبہ مراد اوائلدوغی اوزرہ عسکر کوندولک تدارکنہ ذکر اولان مہیات مانع اولوب اوقات وساعانہ موقوف قلعماق اولی کوردلوکی اجلدن یوجانیلرہ اولان دشمن احوالی تقدیم اولندی ، (۱) .

حق یتہ بومواصلہ تک تأسیسی مقصدیلہ آفریقا سلاسلہ کدک ایائلرہ تعین اولانلر ، ہب ذکر قہرمانلری ایدی . طورودوجہ باشلار ، اولوچ حسنلر ، آفریقا ساحلرلرک الہ نامدار بکریکیلرندن معدوددی . طرابلس وجزائر بکریکیکی وندیک واسانیول قورصالرلرک تجاوزندن ساحلرلرکی وکیلرلری محافظہ ایچون آقی دکرک غربندہ بر ایلری قرغول وظیفہ سی ایفا ایدیوردی .

سلطان مراد ثالث دورندہ اروپا ایک یوبوک حکمدارک رقابتنہ صحنہ اولمشدی : انکلتدہ قرائچہ الزبابت ، اسپانیادہ ایکنجی فیلیپ . الزبابت ، رقبہ غلبہ ایتک ایچون کندیسنہ ظہر اولایلہ جک

یکانہ قوت آق دکرزدہ عثمانی قوتی اولدین یبیلوردی . ایکنجی فیلیپدن انتقام آلقایستہ یں پورتیکیزلر کی اودہ سلطان مراد ثالث اردوسندن دوناناماسندن استفادہ یں دوشوندی . اولانغایللرلرہ تجارت معاہدہ سی عقد ایتدی (۲) . او زمانلر باب عالیک انکیزلرہ بومساعدہ بخش ایچہ سی یوبوک براہیتی حاضری . او آتہ قدر فرانسزلرک معادہ هیچ بردولتہ تجارت معاہدہ سی عقد ایدلمشدی . قرائچہ الزبابت بومساعدہ سی استحصال ایلہ کدن سوکرا ، دشمنلرہ قارشی عثمانی قوتندن فائدہ کورمک ایدلمہ بولر . ندی . اوصردہ انکلتدہ کسانتولہ سفیری ہاریبون ایدی . ہاریبونک قرائچہ الزبابت طرفندن کوندربان نامہ ایلہ مراجعتی هیچ بر نتیجہ حاصل ایتدی . سلطان مراد ثالث

سلطان مراد ثالث

ایلہ صدر اعظمی سیاوش پاشا ، عثمانی قوتی بیہودہ برہ اسراف ایتک ایستہمدیلر . سلطان مراد ثالث معاونت مذاکرہ لرہ غایت نازکانہ ، قطع قایماقانی بر جواب بریدی (۳) . ہاریبون انکلتدہ چاغیرلہ یں زمان ، سلطان مراد ثالث قرائچہ الزبابت یازدین بومعدہ دوستانہ ادارہ کلام ایتدی ، عثمانیلرہ اسیردوشہجک انکیزلرک اسیرلرک سالیوریلہ چکنی وعد ایلہدی .

الزبابت بر جوابدن متون اولامشدی . اولک مقصدی ، خصی اسپانیا قرالی ایکنجی فیلیپدن انتقام آلفدی . الزبابت ایلہ ایکنجی فیلیپ آرسندہ کی خصومت یکشدنلی ایدی : دین ہارہرلری اروپای قانہ بویاوردی . قانونیک وپروتستانق مسئلہ سی ، اروپادہ

» بہادر اوتللو ! سنی نوع بشردشمنہ قارشی استخدام ایدہ جکر . تورک ، قہرینہ مدہش بر سفر حاضرلادی ؛ حق یوکیچہ مدن حرکت انککاک لازم . آرقہ کدہ بر ضابطہ براتی . سیکا امرلریزی او کتیرین « .

انکلتدہ یوبوک شاعری شکبیر ، وندیک سناوسنہ شوسوزلری سولیندیک صرمدہ انکیزلرک قرائچہ سی الزبابت تورک لہ اتفاق چارہ لرلی آراپوردی . بودور ، عثمانی تورک لرنک اقبال وعظمت دورلری ایدی : ایتہ بختی بوغولنی ، آق وسورہ کتیز بر فرورتنہ کی ، کلوب کچمشدی . اورخان غازی دورندن اعتبار ادماعلرلہ ، فیلیچلرلہ بومعظم سلطنتی قورمایہ چالیشان ذکالر ، جدأ متین ، حقیقہ پایدار بردولت وجودہ کتیرملردی . شدی ، یو دولک انقراضی حاضر لامق ایستہ یئر ییلہ ، حامیسنہ کرمک ، عتشم قوتندن استفادہ ایتک چارہ سنہ باقیورلدی . یوتون آقی دکر عثمانی حاکمتدہ ایدی . اورانک آری بر قہرمانلر صفی واردی : باریاروسلر ، طورغودلر ، پیالہرہ ، قیلیچ علیلر ، مراد رئیسارہ کاه مینورہ ساحلرندہ ، کاه مالطہ اوکلرندہ عثمانی سطوتی کوستر پیورلردی . آفریقا ک یوتون شہل ساحلی ، اسکندریہ دن جبل الطارقہ قدر یوتون آقی دکر قییلری ، عثمانیلرک قہرصورندن معدوددی . بورالردہ مسلمان عثمانیلرہ خصومت

ایچون طولوشان هیچ بر قورصال کبکی پاشاموردی . آق دکرزدہ مواصلہ تأسیسی عثمانیلرک باشلیجہ غایہ لرندن بری ایدی . سلطان سلیمان قانونی مالطہ سفیری آتچق بومواصلہ تک فاصلہ دار اولانغنہ قناعت حاصل ایتدیک ایچون یامعیدی . اوصردہ ، شہل سرحدلرہ موسوقلرک تہدید ییلہ سلیمان قانونی ایچون اجمعی حائز کوروغہ مشدی . قریم خانی ، سلیمان زمانی آراق سفیرنہ دعوت ایتدیک وقت ، یاوزک شانی خلقی ، خانہ شو جوابی ورمشدی :

» کفار بد کرداردن آفریق لعین قلعاندن مانتہ دیمکلہ مہیور ووزکار اولان قلعہ تک ایچندہ اولان اشیا و اشراری دریادن مصرہ کیدن حجاج سعادت منہاجک وسایر تہار کیلرلرک یوللرہ کلوب انواع ضرر وخرشادن خالی اولدیلری ایچدن قلعہ مزبورہ تک تنی خصوصہ کلی عسکر ظفر زہر ایلہ دونانغہ ہایون تعین اولوب ارسال اولانقادہ اولوب بدون سرحدلرندہ دخی کفار مجارک جیتیلری اولوب بدون وطنشوار بکریکیلری الا سن فرسدہ اولدیلرندن غیری روم اہلی

(۱) فی ۲۲ شعبان ۹۷۲ قسطنطنیہ

(۲) دیوان ہایون مہمہ دفتری ۳ :

(۳) ہامہر ، تاریخ دولت عثمانیہ ، جلد ۲ ، ص ۴۹۹

حسن پاشانك حركتي انگليز سفيرى طرفدن سلطان مراد ثابته خبر و برلديكى زمان، چاقى صيفيلدى . شكسپيرك « نوع بشر دشمنى » تاليف ايتديكى مراد عثمانيلر ايچون سوزنده طورقم ، عهده صادق قاشق پر فضيلدى .

پادشاه ، كنديشنه خصم اولانلار قارشى بيله تعهديني ايفا ايچون دولتلك فداكار خادمي تكديردون كرى طورمادى . حسن پاشايه يازيلان نامهده شو اخطارانده بولوندى :

« درگاه معلام الله صلح و صلاح وعهد و امان اوزره اولان قرالرك عهدنامه ها يونجه مخالف كيلرنه و تاجرلرنه و ساير ادملرنه دخل و تجاوز اولندوغنه اصلا رضاي شريفم يوغينك ايام ها يون عداالت مقرروده متار اليانك كيلرنه و تاجرلرنه و ساير ادملرنه وجه مشروح اوزره دخل و تعهدى اولناغين بوخصوص كورك ايچون امر شريفم و برلشيكين عمل آييوب امال ايلدركك اجلدن مشمول اولق دكل بلسكه عزل و حقارته مستحق اولوش سندر . بيوردوم كه ... وصول بولنده بوخصوص اوكات مفيد اولوب كورمسن بوفسادى سكا متعان اولان كشته لرى آتندر بوخصه ساير اشياق ايلدرن عقوله كشته لى ايلشيلر ايسه باى طريق كان بولدروب كتوردوب عهدنامه ها يونجه مخالف الثان كيلرلن و اسباب و متاعلرين و ادملرين و بالجه جزوى و كللى هر نه لرى التيش ايسه انكتره ملويه اليورمسن » (۱) .

سلطان مراد ثالث انگليزلك مسلمان ترجانلرى واسطه سيله بو حاكمي سفيره كوندردى (۲) . مسئله لك حل اولوندينه داتر آبريجه قرا ليجه آلبابه تده برنامه ها يون بولادى ، يونامه عينا بروجه آنى ايدى :

« انكتره قرا ليجه سسنه نامه ها يون يازلكه سده سنه و عتبه عليا ماركه ملاذ و ملجاء سلاطين زمان و ملاذ و ملجاء خواقين دوراندر . مكتوب كوندروب بوندن اقدم جزا يرهده عهدنامه ها يون عزت مقرر و نه ضالاف التان كيلر و اسباب هر نه تده ايسه بولدرلوب انكتره ملويه اليورلوب و ساير اولان انكتره ملو طايغه سي اطلاق اولق ايچون اوامر شريفه و برلشيكين بگر بكيلىر اوامر شريفه و عهدنامه ها يون موجيجه انكتره ملو لك التان كيلرلن مال و متاعلرين و ساير اولنلرين اطلاق ايلكده نوعا امال اوزره اولدرلنر اعلام ايلكك اجلدن بويابده جزاير و طرابلوس غرب و تونس بگر بكيلىرنه مؤكد اوامر شريفه ارسال اولنوب بوفسادى ايلنلر هر كيلر ايسه بودغه بهمه حال اله كنورلوب داخى متناحقلرندن كتوب التان كيلر و اسباب مال و متاعلرين انكتره ملويه و يرلوب و ساير اولنلر اطلاق اولنوب نمند عهدنامه ها يونجه مخالف سيزك طايغه كوزدن برفرد دخل و تعرض ايلجاوب ممالك محروسزده اسوده مال و مضافات اشفاق و مضافات اشفاق استيفال ايلك باندنه انواع ناكيدات الله تيبه ايلنلندر . مادامكه سيز جاده صداقت ثابت قدم و شاه راه مصادقتده راسخدم اولورسز . ان شاه تعالى ماينهنزده واقع اولان مولات و مضافات اشفاق و مضافات واق اولوب بازكارلر كوز ممالك محروسزده بيع و اشترا ايللوب عهدنامه ها يونجه مخالف وضع اولناز . كر كدر كه ... وصول بولنده قديم الزماندن الى هذالان استعان دولت اشيان و ملتدان عدالت بئنا غور اولان و فورعيت و اخلاص و فرط مودت و اخصاصكز موجيجه سده والا و عتبه عليا مضمه صداقتله متايت ايلك سرمايه دولت و پيرايه عزت بهلر . ان شاه ممالك التان ماينهنزده واقع اولان صلح و صلاح و عهد امان الى انقراض الامان خلل پذير اولماوب كر ككي رعايت و صيانت اولنوب ممالك محروسزده سيزك بازكارلر كوزده برفرد دخل و تجاوز آييوب خلاف صلح و صلاح

اسكى عثمانى مراسمی : اجنبى سفيرلره ضيافت

معظم برقرار غه اتي حصوله كيتيمشدى . آلبابه ، دورنيك لك بو يوك برونستان حكمدارلرندن معدوددى . بو سيدن قاوليكلرك بو يوك حكمدارى ايكنجى قليب ، آلبابه خلع ايلك و برينه اسفوجيا قرا ليجه سي قاوليك ماري استوارى بگيرمك ايتيوردى . فرانسه قرا لي ايكنجى فرانسوا لك طول و كوزل زوجيه سي ماري استواوت اون طوقوز سته دن برى رقيه سي آلبابه تك التده محبوسدى . انكتره ده آلبابه عثمانى ياردمندن اميدسز قالغه برابر مراد ثالثه عقدايتديكى معاهده دن نه استفاده ايتدى . او دورده جبل الطارق ايت طرفلر تده انگليز كيلرى اكسيك ككلىدى . بو قيلرى داغى بر عياده سسنه خانه قوياق قورسان آقلىر ايتاسنده انگليزلردن ده بر قمى اسير ايلديوردى . بولردن يته برچوقلى اسير ايلدى . طرابلس غربه كوتورولدى . آلبابه تك مراجعت اوزريه ، سلطان مراد ثالث اسيرلك صالير بيلسي ايچون طرابلس غرب بگر بكيلى حسن پاشايه درگاه على جاوشلرندن محمد چاوشى كوندردى . محمد چاوشك بئنديكى كى جزاير سولرب ككلىكى صبرده ، قارشيكين بر جزاير قايغينه كوزكلى . ايكي كى آره سنده آتى بر عياده باشلادى . طوب و تفك سمريلى آره سنده سندالار باندى ، آز قالدى كى كده يانا چقى . فقط محمد چاوش : « امر شريف و عهدنامه ها يون واردر ! » ديجه . آلرندن قورنولدى ، قره به چيقدى . طرابلس غرب بگر بكيلى حسن پاشايه حكم شريفى كوستردى . حسن پاشا ، آرق قورسانلردن بيقمىدى . آقى دكزى ساكن بولوندى سي ايچون راست ككلىكى قورسان قمسى يا قالاور ، انجمنده . كيلرى اسير ايلديوردى . محمد چاوشك مراجعت اوزريه حكومه اصلا التفات ايتمى ، و شو چاقى و بردى :

— معزول اولاجم دختي بيلم كافر اطلاق ايلرم و كيلرلن هر قنده بولورسم آلورم (۱) .

ومعابر عهد وامان وضع ایلتیرک مفتا حقرندن کنلور . سیز داخی اکا کوره سده سدره مثال پادشاهانیزه اولان صداقت و اخلاصده ثابت وقایع اولقی باینده انواع مساعی جلیله واصناف اثار جلیله کوز ظهوره کنوریله » (۱) .

الیزابت ، سلطان مراد ثالثک یاردیمندن محروم اولدندن صکره ، خصمی ایکنجی فیلیله یالکز باشنه چارپیشدی . پنجه سی آلتنه حبس ایندیکی بدبخت ماری استوارتی ، علینده حرکته ایام ایدرک ، اعدام ایندردی . بوجنایت ، قاتولیک فیلیپ ایله پروتستان الیزابت ارمسندده خصوصی رفقات دها آرتدیردی . فیلیپ ، انکارته به قارشی مدعش یردوناغا حاضرلادی . اینی بیک طویلله مجهز یوز اوتوز بش کی ، اون بیک کیچی ، اون طنوز بیک کیشلک برادرده ، اسپانیادن حرکت ایندی . بویله برفوتک اصلا بیکله میه جکته هرکس قائل اولدی . فقط بو (یکیلمز دوناما) آتی برصورتده یکیدی . اسپانیولرک آغر کیلری انکارلرک خفیف آتش کیلرله باتیرلیدی . بوکا مانش دکزی فورته لرنینکده یاردینی اولدی . یوز اوتوز بش کیدن الیسی کوچ بلا قورتولاییلیدی . ایکنجی فیلیک بوتون امیدلری محو اولدی .

الیزابت بو یارلاق طغر اوزونیه ینه عثمانلی دوناماسندن استفاده ایتک ایستهدی . اسپانیوله ادوارد پارتی سفیر اولرک کوندردی (۲) . اسپانیولرک هندستان تجارتی رخنده دار ایتک و دون آتلولو یوزی پورتکیز تختنه اجلاس ایندرمک ایچون سلطان مراد ثالثک یاردینی طلب ایندی . بوسفر مراد ثالث کندیسنه وقوع بولان اسکی تکلیفی الیزابته تکرار ایندی . اسپانیولرک مجراجر ساحل لرنده راجتسزلک یولید اغلرله مانع اولقی ایچون الیزابتی ایکنجی فیلییه تکرار اعلان حربیه مجبور ایتک ایستهدی . الیزابت ، مقصدی حاصل اولدنی ایچون بوتکلنه موافقت ائغده . معافیله سلطان مراد ثالث ، یالکز باشنه ده خصملاری مغلوب ایتک مقتدردی .

عثمانلی دولتی اوتارننه کنجیه قدر ، حتی دها صورکارلر ، هیچ یردولنک ثقافتنه مغرر قالادی . اک ضعیف دورلرنده یله دشمنلرله یالکز باشنه چارپیشدی . مغلوبیتلری بیله علوی و قهرمانانه اولدی . الیزابته اک هدم موافقتی عثمانلر ایچون هیچ برقیتمی حائز دکدی . عثمانلی دوناماسی ینه آتی دکز حاکمیتی مصافضه ایدیور ، فرهاد وجعفر پاشا قوماندسندکی اردولریز ، قره باغ وادیرلنده ، اوزدمیر اولغلتک شانلی فتوحاته دوام ایلیوردی .

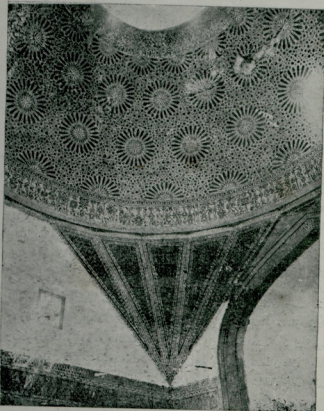
احمد رفیق

تورک معمار ایسنه دایر

ایکنجی لسخه ده قونیه ده قره طای مدرسه سی قیسنک تزینات داخله سی اراغه ایدن رسم ترتیب یاکشانی اولرک ترس باسلشد . بولسخه ده مهم قواعد اتمائیه و تزیناتییه کوسرتن بولوسه فی طوغری اوله رق قکرار انظار قارئنه وضع ایدیورز ودرت کوشدن بوارلاغه کین بویسبط مثل لردن متشکل اهرام اصولی ایلله بوسکدن و تکمیل قیسنک صورت تزینی قننده برکده ده نظر دقچ جلب ایتک ایستیورز . تکمیل تورک معمارینسک اساسلرنده شرفک طولغه صنایعندکی

(۱) کدا

(۲) سر ادوارد پارتی ، سلطان محمد ثالثک اکری سفرندن عودتنده وفات ایندی (۱۰۰۵) . مزار یکه یلی آله ددور .

قونیه ده قره طای مدرسه سی لیه سک داخلی تزیناتی : موزاییق

ترقیات فوق العاده ک تأثیر لرخی اترامی ، حتی بوتأثیرلرک یانی طاشتنک انواع مختلفه سی ابراز ایدن اظلمه کی منتظم طاشدن یاپیلان آثار معماریه ددهده اجرای حکم ایندیکنه ایشاقی لازمدر . یالخاصه سلجوق دورنمکی اثار معماریه ده حقیقت قولایقله کورو ایددور . چوتکه بو اثرلرده طولغه ک ماهرانه و تقایی برصورتده اعمال واستمالی بئانک اقسام و تفرعات مختلفه سندکی مسائل انتیایاتی اکی موافق برصورت حل ایندیکی کنت صنت تزییندهده امتلا سز بر معرفت و نقاست میدانه کتیر مشدر .

یالخاصه طولغه ک برچوق کوزلر دکلرده استحصال اولنه ییلسی طولغه ک مالزمه انضایی اولرک استعمالندن چیقان طرز معماریه یه رنک و بر مشدر . رنکده کوزلرک برادلستندکی خدمتی و آثار نقیه ک افهام ایتک ایندیکی فکر و معنائک ، روح اوزونده حاصل ایتک چالیدینی تأثیرک موفقیت و مکملیله میدانه کستندکی قدرت عظیله سی هر فرسته تقدیر و ادراک ایتک لازمدر .

شکاک مکملیله حاصل اولان معنا و تأثیر ، انتخاب و امتزاج ایندریلن رنکلره کسب وضوح و حقیقت ایلر . رنکک تکمیل ایلوقا و طبیعتده وضوح و حقیقت و کوزلک ایچون کوردیکی حیرت فزا ایلر و بوسورتله روحده حاصل اولان مختلف و متعدد فقط قطعی و امین تأثیرلرک فوق العاده لکی دوشونیلر سیه غایبی طبیعت و حیانه کی احوال و وقوعاتی و تأثیر لرخی اصلی کی وسائط مختلفه ایلله وجوده کتیرمه ک چالیدمقندن عبارت اولان صنایع نقیسه ک جهات مختلفه تطبیقه سندنده اترک موقبلته مقصدنی ایفا ایتسی ایچون رنکک صنعتکاره بخش ایندیکی قدرت و سهولتی کمال اهیقله تقدیر ایدر .

صنایع نقیه ک شعبات سائر سندده اولدنی کی اثار معماریه ددهده رنک استعمالک موقی پک بوسکدور . ومهارته انتخاب و امتزاج